ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Consultation Paper

หลักการของการกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน
สายนโยบายสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

2 พฤศจิกายน 2569

บทนำ

บทเรียนจากวิกฤตการเงินโลกและปัญหาของสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในช่วงปี 2550–2551 ที่ผ่านมา ประกอบกับการที่สถาบันการเงินในต่างประเทศมีการดำเนินธุรกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีความเชื่อมโยงทางการเงินและการค้าที่เพิ่มขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) จึงเห็นความจำเป็นในการทบทวนแนวคิดการกำกับดูแลระบบการเงินของโลก ซึ่งส่วนหนึ่งคือการปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (Basel III) เพื่อให้สถาบันการเงินมีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีขึ้นและมีปริมาณสูงขึ้น เพื่อสร้างภูมิต้านทานให้สถาบันการเงินมีความมั่นคงและแข็งแกร่ง สามารถรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตได้ อีกทั้งได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่ใช้คำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (Basel III Reforms) เพื่อให้สถาบันการเงินมีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น (risk sensitivity) สามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างสถาบันการเงินที่คำนวณเงินกองทุนโดยวิธีแบบจำลองได้ดีขึ้น (comparability) รวมถึงลดภาระในทางปฏิบัติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดอย่างง่าย สำหรับสถาบันการเงินที่มีปริมาณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดไม่สูงและไม่ซับซ้อน (simplicity)

ในปี 2555 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ตามหลักการ Basel III ในส่วนหลักเกณฑ์ที่สำคัญไปแล้ว ซึ่งช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีความมั่นคงและแข็งแกร่งมากขึ้น ในครั้งนี้ เพื่อให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีความพร้อมในการรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นที่ยอมรับจากการปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางสากล ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักการของการกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่ใช้คำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดยนำหลักการ Basel III ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้นำมาบังคับใช้ ซึ่งอ้างอิงหลักเกณฑ์ Capital requirements for banks’ equity investments in funds December 2013 หลักเกณฑ์ The standardised approach for measuring counterparty credit risk exposure March 2014 (rev. April 2014) และหลักเกณฑ์ Minimum capital requirements for market risk January 2019 (rev. February 2019) รวมถึงหลักการ Basel III Reforms ซึ่งอ้างอิงหลักเกณฑ์ Basel III: Finalising post-crisis reforms (December 2017) ของ BCBS มาบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเพิ่มเติม

ในการนี้ ธปท. จึงได้จัดทำ Consultation Paper ฉบับนี้ขึ้น เพื่อขอรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักการของการกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2569 จนถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2569 โดยโปรดส่งความคิดเห็นกลับมาที่งานหลักเกณฑ์การกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล 1 ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน ทางอีเมล PR1-RPD@bot.or.th ทั้งนี้ หากมีข้อสงสัยเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามผ่านทางอีเมลดังกล่าวหรือโทรได้ที่เบอร์ 0 2283 5874 และ 0 2283 6247

ร่าง

หลักการของการกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

1. คำจำกัดความ

"ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ" หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ยกเว้นสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

"สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ" หมายความว่า สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

2. หลักการ

หลักการของการกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ตามประกาศฉบับนี้ ประกอบด้วย 3 Pillars ที่ได้พัฒนาจากหลักเกณฑ์ Basel II ซึ่งหลักเกณฑ์ Basel III **และ Basel III Reforms** ได้มีการปรับปรุงแนวทางการดำรงเงินกองทุนของ Pillar 1 ดังนี้

<u>Pillar 1</u> การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำและเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (minimum capital requirement and capital buffer)

Pillar 1 เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำเพื่อรองรับความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเครดิต (credit risk) ความเสี่ยงด้านตลาด (market risk) และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (operational risk) **โดยหลักเกณฑ์ Basel III** ได้ปรับปรุงแนวทางการดำรงเงินกองทุนทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและแข็งแกร่งมากขึ้น กล่าวคือ ในเชิงคุณภาพกำหนดให้องค์ประกอบเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ต้องเป็นเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีที่สุดเป็นหลัก คือ เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของ (Common Equity Tier 1: CET1) และในเชิงปริมาณนั้น กำหนดให้เพิ่มอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 จากเดิมกำหนดไว้ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.25 เปลี่ยนเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 **สำหรับหลักการ Basel III Reforms ได้ปรับปรุงแนวทางการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต สินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด และมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ[1] เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงที่สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น (risk sensitivity) สามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างสถาบันการเงินที่คำนวณ**

[1] เนื่องจากความเสี่ยงด้านปฏิบัติการไม่ได้เกิดจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์เหมือนความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านตลาด จึงไม่มีสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการที่แท้จริง แต่เป็นเพียงมูลค่าเทียบเท่าเท่านั้น ดังนั้น ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการจึงไม่ใช่ "สินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ" แต่จะเป็น "มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ"

เงินกองทุนโดยวิธีแบบจำลองได้ดีขึ้น (comparability) รวมถึงลดภาระในทางปฏิบัติโดยกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดอย่างง่าย สำหรับสถาบันการเงินที่มีปริมาณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดไม่สูงและไม่ซับซ้อน (simplicity)

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม 2 ประเภทนอกเหนือจากการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ ได้แก่ (1) การดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (conservation buffer) เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมในช่วงภาวะเศรษฐกิจปกติเผื่อไว้นำไปใช้ในภาวะที่ธนาคารพาณิชย์ประสบผลขาดทุนหรืออยู่ในช่วงภาวะวิกฤต รวมทั้งช่วยลดโอกาสที่ระดับอัตราส่วนเงินกองทุนจะต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วย และ (2) การดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง (countercyclical buffer) เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนในลักษณะที่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่จะก่อตัวเป็นความเสียหายกับระบบโดยรวม (system-wide risk) เช่น ในยามที่เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตสินเชื่อสูงในระดับร้อนแรง (excessive credit growth) เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์จากเหตุดังกล่าว อนึ่ง ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่พบข้อบ่งชี้ว่าอัตราการเติบโตของสินเชื่อสูงในระดับร้อนแรง ดังนั้น จึงยังไม่มีความจำเป็นที่จะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่ม countercyclical buffer ในช่วงเวลานี้ อย่างไรก็ดี หากมีความจำเป็นในการบังคับใช้เกณฑ์ในเรื่องนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งให้ธนาคารพาณิชย์ทราบต่อไป

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ[2] (Domestic Systemically Important Banks: D-SIBs) ต้องดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสียหายสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (higher loss absorbency) เพื่อให้ D-SIBs มีความมั่นคงและสามารถรองรับความเสียหายได้มากขึ้น ลดโอกาสที่จะประสบปัญหาฐานะทางการเงินและส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

<u>Pillar 2</u> **การกำกับดูแลโดยทางการ (supervisory review process)**

Pillar 2 เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดบทบาทของธนาคารพาณิชย์และผู้กำกับดูแล โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดี โดยต้องมีกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนโดยคำนึงถึงความเสี่ยงทุกด้านของตนเองและมีการทดสอบภาวะวิกฤตที่เหมาะสม

---

[2] ให้อ้างอิงคำจำกัดความธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ

นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ควรมีเงินกองทุนสูงกว่าเงินกองทุนตาม Pillar 1 เพื่อรองรับความเสี่ยงที่ไม่ครอบคลุมใน Pillar 1 เช่น ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยในบัญชีเพื่อการธนาคาร และความเสี่ยงในการกระจุกตัวของลูกหนี้

สำหรับบทบาทของผู้กำกับดูแลนั้น กำหนดให้ผู้กำกับดูแลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบติดตาม และประเมินระบบบริหารความเสี่ยง รวมถึงกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง ตลอดจนต้องดำเนินมาตรการกับธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหาอย่างเหมาะสมและทันกาล

<u>Pillar 3</u> การใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล (market discipline)

Pillar 3 เป็นหลักเกณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแลและผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดีนอกเหนือจากการควบคุมภายในของธนาคารพาณิชย์เองและการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุน ระดับความเสี่ยงและระบบการบริหารความเสี่ยงของตนเอง เพื่อให้บุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาด เช่น ผู้ลงทุน คู่ค้า และผู้ฝากเงิน สามารถใช้ข้อมูลมาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์

ทั้งนี้ หลักการฉบับนี้เป็นหลักการหลักในชุดประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ของ BCBS ซึ่งระบุข้อกำหนดหลักที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องถือปฏิบัติ และในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหลักต่าง ๆ นั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องอ้างอิงรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ในประกาศย่อย[3] ที่เกี่ยวข้องจำนวน **14** ฉบับ **โดยครั้งนี้ได้ปรับปรุงหลักการย่อยจำนวน 5 ฉบับ ตามหลักการ Basel III Reforms ตามข้อ 1 ถึง ข้อ 5** ดังนี้

1. หลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (วิธี SA)

2. หลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

---

[3] ธนาคารแห่งประเทศไทยแยกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ของ BCBS ออกเป็นหลายฉบับเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สถาบันการเงินและผู้เกี่ยวข้องในการอ้างอิง เนื่องจากหลักเกณฑ์ทั้งหมดมีความซับซ้อนและมีรายละเอียดมาก

3. หลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์สำหรับธนาคารพาณิชย์

4. หลักการของการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของธนาคารพาณิชย์

5. หลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการโดย Standardised Approach (วิธี SA)

สำหรับประกาศย่อยฉบับที่ 6-14 นั้น ยังคงใช้ประกาศฉบับเดิม ดังนี้

6. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ

7. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ

8. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

9. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ลงทุนในธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank)

10. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบธุรกิจการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

11. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับการผิดนัดชำระราคาและการส่งมอบและธุรกรรม Non-delivery versus payment (Non-DvP) สำหรับธนาคารพาณิชย์

12. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการส่งรายงานข้อมูลต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

13. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2)

14. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

3. รายละเอียดของหลักการ

3.1 <u>Pillar 1</u> การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำและเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (minimum capital requirement and capital buffer)

(1) การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ

$$\frac{\text{เงินกองทุนทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้น}} \geq \text{อัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ}$$

ให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำเป็นอัตราส่วน ณ สิ้นวันหนึ่ง ๆ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไป ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 อัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ

อัตราส่วนเงินกองทุน	(ร้อยละ)
ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ	
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของ (CET1 ratio)	4.5
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 (Tier 1 ratio: T1 ratio)	6.0
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (Total Capital ratio: TC ratio)	8.5
สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (TC ratio)	8.5

ทั้งนี้ ในการคำนวณอัตราส่วนดังกล่าวของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศให้ใช้ยอดรวมของทุกสำนักงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และใช้มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่คำนวณ[3]

[3] กรณีรายการสินทรัพย์ในงบฐานะการเงิน ในส่วนของการบันทึกบัญชีให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงิน และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการคำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนนั้น ให้ธนาคารพาณิชย์ที่เลือกใช้ settlement date accounting ในการบันทึกบัญชีปรับปรุงรายการดังกล่าวเสมือนใช้ trade date accounting เพื่อให้การดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(2) การดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม (capital buffer)

(2.1) อัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (conservation buffer)

ให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของเพิ่มเติมจากการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำอีกเกินกว่าร้อยละ 2.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้น สำหรับกรณีสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศให้ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มนี้จากการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อนำอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำรวมกับอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤตแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนทั้งสิ้นและสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นสรุปได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น

อัตราส่วนเงินกองทุน	(ร้อยละ)
ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ	
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของ (CET1 ratio)	7
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 (T1 ratio)	8.5
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (TC ratio)	11
สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (TC ratio)	11

ทั้งนี้ ในการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่ม**ตามตารางที่ 2** นั้น หากธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้ธนาคารพาณิชย์เก็บสะสมเงินกำไรสุทธิบางส่วนหรือทั้งหมดตามสัดส่วน**ตามตารางที่ 3** โดยจำกัดวิธีการจัดสรรกำไรสุทธิ[5] ของธนาคารพาณิชย์[6] (earning distribution) ได้แก่ การจ่ายเงินปันผล การจ่ายโบนัสพนักงาน[7] การจ่ายผลตอบแทนแก่ผู้ถือตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 และการซื้อหุ้นคืน ซึ่งธนาคารพาณิชย์

---

[5] กำไรสุทธิ ได้แก่ กำไรสุทธิหลังหักเงินสำรองที่ได้จัดสรรแล้ว (ถ้ามี) ตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือตามข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ เช่น ทุนสำรองตามกฎหมาย และรายการอื่น ๆ

[6] สำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น จะถูกจำกัด earning distribution ได้แก่ การจ่ายโบนัสพนักงานและการส่งเงินกำไรออกไปเป็นส่วนของสำนักงานใหญ่ ซึ่งเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

[7] การจ่ายโบนัสพนักงาน หมายถึง ผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่กรรมการ ผู้บริหารระดับสูง หรือพนักงาน ที่ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้น

อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งข้างต้นหรือทั้งหมดก็ได้ เพื่อให้สามารถดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มได้ครบตามที่กำหนด จึงจะสามารถจัดสรรกำไรสุทธิได้[8]

ตารางที่ 3 อัตราการเก็บสะสมเงินกำไรสุทธิ

ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ			
อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของ (CET1 ratio)	**อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 (T1 ratio)**	**อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (TC ratio)**	**อัตราของกำไรสุทธิขั้นต่ำที่ต้องเก็บสะสมไว้**
4.5% - 5.125%	6% – 6.625%	8.5% - 9.125%	100%
> 5.125% - 5.75%	> 6.625% – 7.25%	> 9.125% - 9.75%	80%
> 5.75% - 6.375%	> 7.25% – 7.875%	> 9.75% - 10.375%	60%
> 6.375% – 7%	> 7.875% – 8.5%	> 10.375% - 11%	40%
> 7%	> 8.5%	> 11%	0%

สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	
อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น (TC ratio)	**อัตราของกำไรสุทธิขั้นต่ำที่ต้องเก็บสะสมไว้**
8.5% - 9.125%	100%
> 9.125% - 9.75%	80%
> 9.75% - 10.375%	60%
> 10.375% - 11%	40%
> 11%	0%

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่ม conservation buffer ได้ จะยังไม่ถือว่าธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนตามมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการจำกัดการจัดสรรกำไรสุทธิตามสัดส่วนที่กำหนด**ตามตารางที่ 3** จึงจะถือว่าธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนตามมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้ แล้วแต่กรณี

[8] หากธนาคารพาณิชย์ยังต้องการจัดสรรกำไรสุทธิ (earning distribution) โดยไม่เก็บสะสมกำไรสุทธิ ธนาคารพาณิชย์จะต้องดำเนินการเพิ่มเงินกองทุนเพื่อให้สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นตามตารางที่ 2

ทั้งนี้ หากธนาคารพาณิชย์สามารถเก็บสะสมกำไรสุทธิตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ยังไม่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนได้ตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ให้ธนาคารพาณิชย์หารือกับฝ่ายกำกับธุรกิจสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ถึงแผนการดำรงเงินกองทุนต่อไป

(2.2) อัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง (countercyclical buffer)

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เป็นส่วนของเจ้าของเพิ่มเติมจากการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (conservation buffer) ดังกล่าวใน 3.1 (2.1) อีกร้อยละ 0 ถึง 2.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้น เพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง เมื่อมีเหตุการณ์ที่บ่งชี้ว่าภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาขึ้นและมีความจำเป็นที่จะดำเนินมาตรการด้านนี้ เช่น ช่วงที่เงินให้สินเชื่อในระบบการเงินมีอัตราการเติบโตสูงในระดับร้อนแรง ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะก่อตัวเป็นความเสียหายกับระบบโดยรวม (system-wide risk) สำหรับกรณีสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดให้ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่มนี้จากเงินกองทุนทั้งสิ้นในลักษณะเดียวกัน

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาเครื่องชี้วัดวิธีการประเมินวัฏจักรเศรษฐกิจและสินเชื่อ และติดตามข้อมูลดังกล่าวอย่างใกล้ชิด ในการสั่งการให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมเพื่อวัตถุประสงค์นี้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำมาตรการอื่นที่เป็นเครื่องมือด้าน macroprudential เช่น การกำหนดอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อมูลค่าหลักประกัน (Loan to Value ratio: LTV ratio) การกันเงินสำรองส่วนเพิ่ม มาประกอบการพิจารณาด้วย และธนาคารแห่งประเทศไทยจะแจ้งให้ธนาคารพาณิชย์ทราบล่วงหน้าถึงรายละเอียดและปัจจัยในการพิจารณากำหนดการดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง และระดับเงินกองทุนส่วนเพิ่มที่ต้องดำรงในช่วงเวลาดังกล่าวก่อนการบังคับใช้จริง ซึ่งรวมถึงแนวทางการพิจารณายกเลิกการบังคับใช้การดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่ม countercyclical buffer ด้วยในโอกาสต่อไป

(2.3) การดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสียหายสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (higher loss absorbency)

ให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (Domestic Systemically Important Banks: D-SIBs) ดำรงเงินกองทุนส่วนเพิ่มเพื่อรองรับความเสียหายสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (higher loss absorbency) และปฏิบัติตามมาตรการกำกับดูแลด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม รวมถึงปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาการดำเนินการตามมาตรการกำกับดูแลเพิ่มเติมสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศตาม

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถติดตามดูแลความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศได้อย่างใกล้ชิด รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ

(3) องค์ประกอบของเงินกองทุน

(3.1) ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ

ให้เงินกองทุนทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศมีองค์ประกอบตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ ซึ่งกำหนดให้เงินกองทุนทั้งสิ้นประกอบด้วยเงินกองทุนชั้นที่ 1 เงินกองทุนชั้นที่ 2 และรายการหักจากเงินกองทุน

(3.2) สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ให้เงินกองทุนทั้งสิ้นของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีองค์ประกอบตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งกำหนดให้เงินกองทุนทั้งสิ้น ประกอบด้วยสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศต้องดำรงตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และรายการหักจากเงินกองทุน

ทั้งนี้ ภายใต้องค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ที่ลงทุนในตราสารทุน[9] หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา[10] โดยทางตรงและ/หรือทางอ้อม[11]

---

[9] เงินลงทุนในตราสารทุนของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา ให้หมายรวมถึงเงินลงทุนทั้งที่อยู่ในบัญชีเพื่อการธนาคารและบัญชีเพื่อการค้า นอกจากนี้ ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ลงทุนในตราสารทุนของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขาดังกล่าวในขณะที่มีการทำธุรกรรมที่จะขายตราสารทุนนั้นด้วย ให้ธนาคารพาณิชย์นำฐานะซื้อและฐานะขายมาหักกลบกันได้ โดยต้องเป็นฐานะตรงกันข้ามที่เหมือนกันทุกประการของธุรกรรมทางตรงด้วยกัน หรือของธุรกรรมทางอ้อมด้วยกันเท่านั้น

[10] ให้อ้างอิงคำจำกัดความธนาคารพาณิชย์ไร้สาขาตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank)

[11] เงินลงทุนทางอ้อมในตราสารทุนของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา หมายถึง กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ทำอนุพันธ์ทางการเงินด้านตราสารทุนและด้านตราสารหนี้ ซึ่งธนาคารพาณิชย์อยู่ในฐานะที่เป็นผู้ซื้อตราสารทุนหรือตราสารหนี้ดังกล่าว หรือมีโอกาสได้รับตราสารทุนหรือตราสารหนี้ดังกล่าวมาในอนาคต ทั้งนี้ ให้รวมถึงเงินลงทุนในตราสารทุนและเงินลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นของบริษัทลูกที่ถือหรือมีหุ้นโดยทางตรงและ/หรือทางอ้อมในธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา

รวมถึงที่ลงทุนในตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ลงทุนในธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) เพื่อให้การคำนวณเงินกองทุนในระบบสถาบันการเงินสะท้อนฐานะที่แท้จริงและสามารถรองรับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

(4) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง

ให้สินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์เท่ากับผลรวมของสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต สินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด[12] และมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ โดยอ้างอิงหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงแต่ละด้าน ดังนี้

(4.1) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของรายการต่างๆ ได้แก่ สินทรัพย์และรายการนอกงบดุลทุกรายการที่อยู่ในบัญชีเพื่อการธนาคาร[13] repo-style transaction[14] ธุรกรรมอนุพันธ์ รวมถึงสินทรัพย์และรายการนอกงบดุลทุกรายการในบัญชีเพื่อการค้าที่อยู่ในระดับที่ไม่มีนัยสำคัญซึ่งไม่เข้าเกณฑ์ที่จะต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาด ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยมีรายละเอียดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ดังต่อไปนี้

(4.1.1) หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต

ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ใช้วิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตได้ 2 วิธี ได้แก่ Standardised Approach (วิธี SA) และ Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

---

[12] ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดเฉพาะกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีปริมาณธุรกรรมในบัญชีเพื่อการค้าตั้งแต่ระดับที่มีนัยสำคัญ (threshold) ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดใน**หลักการของการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของธนาคารพาณิชย์**

[13] **ให้อ้างอิงคำจำกัดความบัญชีเพื่อการธนาคารตามหลักการของการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของธนาคารพาณิชย์**

[14] **repo-style transaction ที่คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต ไม่รวมถึงการทำธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (trading-related repo-style transaction) ตามหลักการของการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของธนาคารพาณิชย์**

(ก) Standardised Approach (วิธี SA)

ให้ธนาคารพาณิชย์ที่เลือกใช้วิธี SA ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตปฏิบัติตามหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (วิธี SA) **ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักการให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น โดยปรับปรุงการจัดประเภทลูกหนี้ให้ละเอียดขึ้นและกำหนดค่าน้ำหนักความเสี่ยงให้สะท้อนความเสี่ยงได้ดีขึ้น เช่น การเพิ่มประเภทและกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงของสินเชื่อกลุ่มพิเศษ (Specialised Lending: SL) ประเภทสินเชื่อโครงการ (project finance) ในช่วงก่อนโครงการเริ่มดำเนินการ (per-operational phase) และสินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (Land Acquisition, Development and Construction: ADC) ที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตสูงกว่าลูกหนี้ธุรกิจเอกชนทั่วไป การกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงที่แปรผันตามอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อมูลค่าหลักประกัน (Loan to Value ratio: LTV ratio) ของสินเชื่อที่มีหลักประกันเป็นอสังหาริมทรัพย์ และการเพิ่มประเภทและกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงลูกหนี้รายย่อยที่มีคุณสมบัติเป็น transactor[15] ซึ่งมีความเสี่ยงด้านเครดิตต่ำกว่าลูกหนี้รายย่อยทั่วไป พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับเงินลงทุนในกองทุนรวม (equity investments in funds)**

(ข) Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

ให้ธนาคารพาณิชย์ที่เลือกใช้วิธี IRB ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตปฏิบัติตามหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) **ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักการให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณเงินกองทุนโดยวิธีแบบจำลองได้ดีขึ้น โดยกำหนดให้ใช้วิธี IRB ได้เฉพาะประเภทสินทรัพย์ที่สามารถสร้างแบบจำลองได้อย่างน่าเชื่อถือ เช่น ยกเลิกการคำนวณโดยวิธี IRB สำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับตราสารทุน ยกเลิกการคำนวณโดยวิธี Advanced Internal Ratings-Based Approach (วิธี AIRB) สำหรับลูกหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ธุรกิจเอกชนทั่วไปขนาดใหญ่ และกำหนดค่าองค์ประกอบความเสี่ยง (risk component) ขั้นต่ำในการคำนวณ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับเงินลงทุนในกองทุนรวม (equity investments in funds)**

---

[15] **ลูกหนี้รายย่อยที่มีคุณสมบัติเป็น transactor ประกอบด้วย**

(1) สินเชื่อบัตรเครดิตที่มียอดใช้จ่ายและชำระเงินเต็มจำนวนทุกรอบการตัดบัญชีติดต่อกันต่อเนื่อง 12 เดือนล่าสุด

(2) วงเงินเบิกเกินบัญชี (overdraft facilities) ที่มีคุณสมบัติเป็นลูกหนี้รายย่อยที่เข้าเกณฑ์ regulatory retail ครบทุกข้อ และไม่มีการเบิกใช้วงเงินในรอบ 12 เดือนล่าสุด

ทั้งนี้ ภายใต้การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี SA และวิธี IRB ธนาคารพาณิชย์จะต้องคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ (counterparty credit risk-weighted asset) โดยปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดในหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์สำหรับธนาคารพาณิชย์ และคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับการชำระราคาและการส่งมอบที่ยังไม่เสร็จสิ้น (unsettled transaction) โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับการผิดนัดชำระราคาและการส่งมอบและธุรกรรม Non-Delivery versus Payment (Non-DvP) สำหรับธนาคารพาณิชย์ด้วย ซึ่งสรุปสาระสำคัญตามข้อ 3.1 (4.1.2) และ (4.1.3) ตามลำดับ

(4.1.2) หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ โดยปฏิบัติตามวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาตามที่กำหนดในหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์สำหรับธนาคารพาณิชย์ **ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักการให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น โดยปรับปรุงการคำนวณฐานะยอดหนี้หรือประมาณการยอดหนี้เมื่อคู่สัญญาผิดนัดชำระหนี้ (Exposure at Default) ให้สามารถได้ประโยชน์จากการหักกลบหนี้ตามความเป็นจริงภายใต้ธุรกรรมอนุพันธ์ประเภทเดียวกัน และปรับปรุงค่าประมาณการความเสี่ยงในอนาคตให้สะท้อนความผันผวนในช่วงวิกฤตที่ผ่านมา**

(4.1.3) หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับการชำระราคาและการส่งมอบที่ยังไม่เสร็จสิ้น (unsettled transaction)

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับการชำระราคาและการส่งมอบที่ยังไม่เสร็จสิ้น โดยปฏิบัติตามวิธีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับการผิดนัดชำระราคาและการส่งมอบและธุรกรรม Non-Delivery versus Payment (Non-DvP) สำหรับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบของเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel III โดยปรับปรุงธุรกรรมที่เดิมกำหนดให้หักเงินกองทุนชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 อย่างละร้อยละ 50 เปลี่ยนเป็นคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงแทน

(4.1.4) หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (securitisation)

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (securitisation) ตามหลักเกณฑ์ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบธุรกิจการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ยกเว้นฐานะที่เกิดจากธุรกรรม securitisation คือในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นผู้รับประกันส่วนสูญเสียในลำดับแรก (first loss facility) ให้แก่ผู้ลงทุนในตราสาร securitisation หรือกรณีธนาคารพาณิชย์ลงทุนในตราสาร securitisation ที่ธนาคารพาณิชย์ต้องรับผิดชอบส่วนสูญเสียในลำดับแรก (first loss tranche) ให้ธนาคารพาณิชย์นำฐานะดังกล่าวมาคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงโดยกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงร้อยละของ 100 หารด้วยร้อยละ 8.5 (100/8.5%) หรือเท่ากับร้อยละ 1176.5 แทนหลักเกณฑ์เดิมที่กำหนดให้หักออกจากเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์

(4.2) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดตาม**หลักการของการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านตลาดและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านตลาดของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักการให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น โดยกำหนดให้ใช้หลักการ sensitivity-based สำหรับการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดโดยวิธีมาตรฐาน (Standardised Approach: SA) กับทุกธุรกรรมและทุกประเภทความเสี่ยง ปรับปรุงหลักการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดโดยวิธีแบบจำลอง (Internal Model Approach: IMA) จากเดิมคำนวณด้วยวิธี Value at Risk (VaR) เปลี่ยนเป็นวิธี Expected Shortfall (ES) ที่คำนึงถึงความเสี่ยง tail risk เพิ่มการทดสอบแบบจำลอง (backtesting) เป็นรายโต๊ะห้องค้า และกำหนดให้ทดสอบ profit and loss attribution test เพิ่มเติมเพื่อให้แบบจำลองมีความแม่นยำมากขึ้น รวมถึงกำหนดหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดโดยวิธีมาตรฐานอย่างง่าย (Simplified SA) เพื่อลดภาระในทางปฏิบัติสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มีปริมาณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดไม่สูงและไม่ซับซ้อน**

(4.3) การคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ

ให้ธนาคารพาณิชย์คำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการตาม**หลักการของการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำสำหรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการโดย Standardised Approach (วิธี SA) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยปรับปรุงหลักการให้สามารถสะท้อนความเสี่ยงและรองรับความผันผวนในช่วงวิกฤตได้ดีขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างธนาคารพาณิชย์**

ได้ดีขึ้น โดยปรับปรุงหลักการของการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการโดยวิธีมาตรฐานให้เหลือเพียงวิธีเดียวและยกเลิกการคำนวณโดยวิธีแบบจำลอง กำหนดให้ใช้ข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายในการคำนวณขนาดธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เพื่อเป็นค่าตัวแทนในการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการแทนการใช้ข้อมูลรายได้จากการดำเนินงาน (gross income) รวมทั้งกำหนดให้ใช้ข้อมูลความเสียหายจากความเสี่ยงด้านปฏิบัติการในอดีตของธนาคารพาณิชย์มาปรับเพิ่มหรือลดมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ

(4.4) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงขั้นต่ำสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงโดยวิธีแบบจำลอง (output floor)

ธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านใดด้านหนึ่งโดยวิธีแบบจำลอง เช่น การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี IRB การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดโดยวิธี IMA ต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำต่อสินทรัพย์เสี่ยง โดยใช้ค่าสินทรัพย์เสี่ยงที่สูงกว่าระหว่าง ก) สินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐานและวิธีแบบจำลองตามที่ธนาคารพาณิชย์ใช้คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงตามข้อ 3.1(4.1) ถึง ข้อ 3.1(4.3) และ ข) ร้อยละ 72.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี SA การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาดโดยวิธี SA และการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการโดยวิธี SA ตามตัวอย่างในเอกสารแนบ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างธนาคารพาณิชย์ที่ใช้วิธีมาตรฐานและธนาคารพาณิชย์ที่ใช้วิธีแบบจำลองได้ดีขึ้น

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ใช้มูลค่าสินทรัพย์เสี่ยงที่คำนวณตามข้อ ข) ข้างต้นตั้งแต่ปีที่ 1 ที่เริ่มถือปฏิบัติตามหลักการฉบับนี้ที่ร้อยละ 50 ของสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐาน และเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในแต่ละปี จนครบร้อยละ 72.5 ในปีที่ 6 ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 อัตราส่วนสินทรัพย์เสี่ยงขั้นต่ำสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงโดยวิธีแบบจำลอง (output floor)

ปีที่ถือปฏิบัติ	ร้อยละสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐาน
ปีที่ 1 ที่เริ่มถือปฏิบัติ[16]	ร้อยละ 50
ปีที่ 2 ที่เริ่มถือปฏิบัติ	ร้อยละ 55
ปีที่ 3 ที่เริ่มถือปฏิบัติ	ร้อยละ 60
ปีที่ 4 ที่เริ่มถือปฏิบัติ	ร้อยละ 65
ปีที่ 5 ที่เริ่มถือปฏิบัติ	ร้อยละ 70
ปีที่ 6 ที่เริ่มถือปฏิบัติ เป็นต้นไป	ร้อยละ 72.5

(5) การรายงานข้อมูลการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ

ให้ธนาคารพาณิชย์จัดทำและจัดส่งข้อมูลการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำตามรูปแบบและรายละเอียดที่กำหนดตาม**ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการส่งรายงานข้อมูลระบบบริการข้อมูล (Data Management System: DMS)**

3.2 Pillar 2 การกำกับดูแลโดยทางการ (supervisory review process)

ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนโดยทางการ (Pillar 2)

ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์จัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยงที่ดี มีกระบวนการประเมินความเพียงพอของเงินกองทุน (Internal Capital Adequacy Assessment Process: ICAAP) ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญทุกด้าน ซึ่งได้แก่ความเสี่ยงตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำและเงินกองทุนส่วนเพิ่มตาม Pillar 1 และความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ที่หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำและเงินกองทุนส่วนเพิ่มตาม Pillar 1 ยังไม่ครอบคลุม รวมทั้งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินกองทุนสูงกว่าอัตราขั้นต่ำตามกฎหมาย และเพียงพอที่จะรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะปกติและภาวะวิกฤต (stress test) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะตรวจสอบความถูกต้องในการดำรงเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตาม Pillar 1 ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงและกระบวนการ ICAAP ของธนาคารพาณิชย์

---

[16] สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่นำหลักการฉบับนี้มาถือปฏิบัติก่อนวันที่ 1 มกราคม 2572 ให้ธนาคารพาณิชย์เริ่มใช้มูลค่าสินทรัพย์เสี่ยงที่คำนวณตามข้อ ข) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2571

หากธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าธนาคารพาณิชย์มีข้อบกพร่องในการบริหารความเสี่ยง มีกระบวนการ ICAAP ไม่เหมาะสม หรือมีเงินกองทุนต่ำกว่าที่พึงมีเพื่อรองรับความเสี่ยงทั้งหมด ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินมาตรการให้ธนาคารพาณิชย์นั้น ปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่มีอยู่ภายในเวลาที่เหมาะสม และในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถปฏิบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจใช้อำนาจตามมาตรา 30 วรรคสองของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 สั่งการให้ธนาคารพาณิชย์นั้น ดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรเพื่อลดระดับความเสี่ยงลง หรือให้ดำรงเงินกองทุนสูงกว่าหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตาม Pillar 1

3.3 Pillar 3 การใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล (market discipline)

ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเงินกองทุนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แก่ เงินกองทุน ระดับความเสี่ยง กระบวนการประเมินความเสี่ยง และความเพียงพอของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทั่วไปของการเปิดเผยข้อมูล การกำหนดช่องทางการเปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลที่มีนัยสำคัญ ข้อมูลลับทางธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และความลับของลูกค้า ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของข้อมูลที่ให้ธนาคารพาณิชย์เปิดเผย

4. บทเฉพาะกาล

ธนาคารพาณิชย์ใดประสงค์จะนำหลักการฉบับนี้มาถือปฏิบัติก่อนวันที่กำหนดตามข้อ 5 ให้แจ้งธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ ก่อนเริ่มถือปฏิบัติตามหลักการฉบับนี้ตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน ทั้งนี้ ในการแจ้งดังกล่าวต้องเป็นการขอนำหลักการที่ปรับปรุงตามหลักการฉบับนี้และหลักการย่อยจำนวน 5 ฉบับ ตามที่ระบุไว้ในข้อ 2. มาถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2571 เป็นต้นไปเท่านั้น

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

หลักการฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2572 เป็นต้นไป ยกเว้นข้อ 3.1(2.3) ให้ใช้บังคับตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ และข้อ 3.1(3) เฉพาะกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ลงทุนในตราสารทุน หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา โดยทางตรงและ/

หรือทางอ้อม รวมถึงที่ลงทุนในตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา ให้ใช้บังคับตามที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ลงทุนในธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank)

ตัวอย่างการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงขั้นต่ำสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงโดยวิธีแบบจำลอง (output floor)

หน่วย: ล้านบาท

การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง	สินทรัพย์เสี่ยงตามที่ธนาคารพาณิชย์คำนวณ (ทั้งวิธีมาตรฐานและวิธีแบบจำลอง)	สินทรัพย์เสี่ยงที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐาน	ร้อยละ 72.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐาน
สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต	62	124	
สินทรัพย์เสี่ยงด้านตลาด	2	4	
มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์เสี่ยงด้านปฏิบัติการ	12	12	
สินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้น	76	140	101.5

ในกรณีดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำต่อสินทรัพย์เสี่ยงโดยใช้ค่าสินทรัพย์เสี่ยงเท่ากับ 101.5 ล้านบาท เนื่องจากสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นตามที่ธนาคารพาณิชย์คำนวณเท่ากับ 76 ล้านบาท ต่ำกว่าร้อยละ 72.5 ของสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้นที่คำนวณโดยวิธีมาตรฐานที่ 101.5 ล้านบาท